

Archieven van de hof en familie Te Vaarwerk

Bennie te Vaarwerk

Inleiding

De Hof te Vaarwerk in Olden Eibergen was een bezit van het kapittel van het Stift Vreden in Duitsland. Omstreeks 1340 blijken de Heren van Wisch de hof in handen te hebben. Zij wisten de hof erfelijk in pacht te krijgen en om te vormen tot een erfpachtleengoed, wat hij vervolgens bleef tot 1795. De naam wordt voor het eerst genoemd in de bekende goederenlijst van de graaf von Dahl, heer van Diepenheim, uit 1188. Daarin wordt melding gemaakt van de (water)molen Vorewerch bij Eibergen. Het vermoeden is dat deze al heel lang verdwenen watermolen oorspronkelijk deel uitmaakte van de hof. Tot de hof, die tot ca. 1340 in de Vredense inkomstenregisters bekend stond als 'curtis Ecberghe' (hof te Eibergen) behoorden tientallen hofhorige goederen, die vooral in de Heerlijkheid Borculo lagen, maar ook in Twente en Salland. Voor de hofhorige bewoners van al deze goederen functioneerde de hof te Eibergen als centrale hof waarop zij tweemaal 's jaars moesten verschijnen om de hofdag bij te wonen. Van de zittingen van het hofgericht werd verslag gedaan in hofboeken of protocollen, waarvan er twee bewaard gebleven zijn. Transcripties daarvan zijn te vinden op www.heerlijkheidborculo.nl. Een bijzonderheid is het dat deze hof een eigen hofrecht had, los van dat van het kapittel van Vreden. Het hofrecht is in 1740 gepubliceerd door de Harderwijkse rechtsgeleerde Johannes Schrassert in zijn Codex Gelro-Zutphanicus. Toen het geslacht Van Wisch in de zestiende eeuw uitstierf in de rechte lijn, vererfde de hof op de familie Van Limburg Stirum. Toen deze familie ook de Heerlijkheid Borculo wisten te verwerven (1615/1616), kwam de hof onder deze Heerlijkheid te vallen en deelde de verdere lotgevallen van Borculo. Dat betekende o.m. dat stadhouder Willem V in 1777 ook 'heer van Vaarwerk' werd.

Op de hof rustte de verplichting om jaarlijks met Martini aan het kapittel van het Stift Vreden een pacht af te leveren. Deze pacht werd de 'Wisscherpacht' genoemd, naar de oude erfpachters van de hof, de Heren van Wisch. De bewoner van de hof, scholte te Vaarwerk, was belast met de inning van de Wisscherpacht en het afleveren ervan in Vreden. Aan deze Wisscherpacht werd door zo'n 60 goederen, w.o. ook (voormalige) hofhorige goederen in de Heerlijkheid Borculo en ruime omgeving bijgedragen. Deze Wisscherpacht wordt al in de veertiende eeuw genoemd en eindigde pas in 1838 met een uitspraak van het gerechtshof in Arnhem.

De geschiedenis van deze hof is van belang voor de regio. In de Heerlijkheid Borculo was hij de enige die de tand des tijds min of meer heeft doorstaan. Met de Winterswijkse hoven Miste en Ahof heeft hij de appelrechtspraak van de Hof te Lohn (Stadtlohn) gemeen.

De archieven

Dat zo'n omvangrijk bezit veel archieven heeft opgeleverd zal geen verwondering wekken, maar er was geen echt 'hofarchief' meer aanwezig. Het volgende archievenoverzicht was oorspronkelijk bedoeld als bijlage voor mijn in 2001 verschenen boek *Hof en familie te Vaarwerk, 1188-1900*. Inmiddels zijn veel archieven toegankelijk gemaakt via het internet. Dat maakte een actualisatie noodzakelijk. Bovendien kwamen enkele archieven na 2001 te berusten in openbare archiefbewaarplaatsen en kwamen door nadere bewerking nog tot dan toe onbekende en relevante bestanden beschikbaar. In deze 'totaalinventaris', heb ik een scheiding aangebracht tussen het archief van de Hof te Vaarwerk en dat van de familie Te Vaarwerk. De relatie tussen beide hoofdbestanddelen is dat mijn voorouders, als bewoners van de Vredense hoofdhof te Vaarwerk, de functie van (hof)scholte uitoefenden voor de leenbezitter en voor het kapittel van het Stift Vreden als oorspronkelijke eigenaar. Zij vervulden een centrale spil in deze grote hof, vooral op uitvoerend gebied. Het vernieuwde overzicht bestaat uit kopieën van bestaande

beschrijvingen, hier en daar aangevuld met specificaties, die door ondergetekende gemaakt zijn van meer of minder omvangrijke bestanddelen.

Ongetwijfeld zullen nog meer bestanden beschikbaar komen. Een voordeel van digitale publicaties is dat zij gemakkelijk geactualiseerd en geupdated kunnen worden.

De hof te Vaarwerk in Olden Eibergen, omstreeks 1980 (foto: Stichting Historisch Boerderijonderzoek)

I. Hofarchivalia

De Hof te Vaarwerk heeft ooit een 'eigen' hofarchief gehad. Bij de verkoop van de hof in 1744 aan Georg Detloff, graaf van Flemming, is sprake van "de chartres en papieren den voorschreven Hoff te Vaerwerk cum ap- et dependentiis concernerende ende in 2 sakkén sub numeris 1 et 2 ingepakt...".

Daarna moet het verloren gegaan, of uiteengevallen zijn, want in 1777, bij de overdracht van de Hof aan Stadhouders Willem V, wordt het archief niet meer afzonderlijk genoemd.

Wat volgt is een opsomming van wat er in verschillende archiefbewaarplaatsen bewaard wordt aan archieven die op de hof en familie te Vaarwerk betrekking hebben.

Algemeen Rijksarchief (ARA) te 's-Gravenhage:

1.08.11 *Inventaris van het archief van de Nassause Domeinraad, (1218) 1581-1811 (1842)*

2068 Leenbrief met de verklaring van de raad A. Ardesch, dat het hof Te Vaarwerk is getransporteerd door de gevolmachtigden van prins en prinses Czartorski, met alle erfpacht en leengoederen, de leenbrief bevat een renversaal over de verplichte pacht. Afschrift. 1777.

[Oude beschrijvingen in NDR-Folio:

inv.nr. 9. Investiture van den Hoff te Fahrwerck door het Capittel van Vreden verleent ten behoeve van sijn Hoogheid, 18.01.1777.

inv.nr. 16. Transport van den Hof te Vaarwerk, gelegen onder de Voogdije Eijbergen, 23.01.1777.]

2069 Renversaal uitgegeven door de raad A. Ardesch als gevolmachtigde van de prins van Oranje, wegens het jaarlijks betalen uit enige erven, van 30 half mold roggen, 41 half mold gerst, 3 mold 2 schepel mang koorne, 8 mold haver Vredense school maat, aan geld 13 gemene delers, 6 stuivers 7 gansen, 8 hoenders en 50 eieren aan het kapittel van Vreden. Afschrift. 1777.

[Oude beschrijving in Nassause Domeinraad-Folio: inv.nr. 10. Renversaal wegens het jaarlijks betalen van 30 half mold roggen, 41 half mold gerst, 3 mold 2 schepel mangkoorn, 8 mold haver vredenschen schoolmaat. Aan geld: 13 gemeene daler 6 stuiver, 7 gansen, 8 hoenderen, 50 eijeren aan het Capittel van Vreden uit eenige erven.

- 2076 Leenbrief van het hof Te Vaarwerk door de proost en het kapittel te Vreden voor Adam prins Czartoriski, 15 juni 1772. 1 charter Met uithangend, beschadigd zegel.
[Oude beschrijving in NDR-Folio, inv.nr. 19. Verleijbrief van 't Hoff te Vaarwerk door de .... van 't Capittel te Vreden op Adam Prins Czartorinsky]
- 2082-2083 Rapport van H.D. van der Borch en A. Ardesch, leden van de Domeinraad, wegens hun commissie tot het vaststellen, het transporteren en het aanvaarden van de heerlijkheden Borculo en Lichtenvoorde en van de havezate Marhulsen, met de hiertoe behorende goederen en rechten. Met inhoudsopgave. Met retroacta en andere bijlagen. 1777. 2 banden
2082 Rapport, met retroacta en bijlagen. A-G.
2083 Overige retroacta en bijlagen. H-ZZZ.
N.B. In dit overzicht opgenomen vanwege het relatief grote aandeel over de Hof te Vaarwerk
- 2115 Protocol van het gerechtshof 'te Vaerwarck' in Eibergen onder Borculo, 1722-1794. 1 deel
[Oude beschrijving in NDR-Vervolg: inv.nr. 59. Protocol van Vaerwarck, 1722 - 1794. 1 deel]

Collectie Van Limburg - Stirum:

136. Verzoek van Agnes van Limburg Bronckhorst, abdis van Elten, Vreden, Freckenhorst en Borghorst, om haar ambtman te Varwerck, Johan Hoornhardt, vrij te laten passeren, 1644. 1 stuk.
182. Stukken betreffende de executie van een vordering van Jan Bruyninck te Vreden op Gert Schulte Ketterinck te Eibergen, behandeld voor het Hofgericht te Varwerk, 1648 - 1651.
207. Aantekenboekje van de gerichtsschrijver Henricus Bourman over de breuken en de lenen van Wisch, de Hof te Varwerck en de gezamenlijke goederen van de graven van Limburg en Bronckhorst, 1622. 1 deeltje.

2.01.01.01 Wetgevende Colleges, 1795-1810

A.4.2.2, Personele commissies > A.4.2.2.7, Personele Commissie tot regeling van de afkoop van heerlijke rechten en tienden > 390-433, Rekesten, ingekomen bij de Eerste Kamer van het Vertegenwoordigend Lichaam naar aanleiding van de in art. 25 van de Algemene Beginselen der Burgerlijke en Staatkundige Grondregels van de Staatsregeling 1798 opgenomen afschaffing van heerlijke rechten en tienden. 1 aug 1798 - 23 apr 1799 44 pakken

431, 1937-1999. Hieruit nrs. 1977-1978: Bezittingen Stift Vreden in Nederland, w.o. de hof te Vaarwerk en de Olminkhof. Veel afschriften van oorkonden.

2.08.14.03 Inventaris van het archief van de Domeinen, 1813-1823: President, Raden en Rekenmeesters der Domeinen, 1814-1826.

inv.nr. 56-6. Uitgangen behorende tot de zogenaamde Wisscherpacht verschuldigd door de hofhorigen van het hof Vaarwerk.

2.08.14.04 *Inventaris van het archief van de Domeinen, 1813-1823: Archieven van der Referendaris belast met de Administratie der Domeinen, 1818-1823*

217 I.No 1. Abtshoeve of Camptrain in het rentambt van Sint Oedenrode.No 4. Bouwhof genaamd Bagijnenhof te Reek, rentambt Grave, Cuyck en Opleo.No7. Betonningen en bebakingen.No 8. Commissie der hervormde gemeente te.No 14. Parochiekerk van Daizel en Steensel.No 19. Correspondentie met het gemeentebestuur van Leerdam over den gemeente ontvanger.No 33. Pontveren - regee[...]ing van Velo.No 27. Mosselbanken.No 30. Oranjewoud.No 31. Peelgrond.No 33bis. Paviljoen te Haarlem.No 34. H Reichard, erfpacht op Ameland. No 37. Reclame van de vorsten Salm-Salm en Salm-Kijrborch van het hof Vaarwerk onder Borculo.No 36. Veer over den Rijn nabij het huis te Aardt.No 38. Militaire gebouwen te Hulst en Sas van Gend.

Koninklijk Huisarchief

Portefeuille Willem III

Inv.nr. A16, VII-7, Pachtboek van Borculo, 1666-1668; VII-8, Pachtboek van Borculo, 1706-1727

Gelders Archief v/h Rijksarchief in Gelderland (RAGe):

Archief der Heren van Borculo:

22. Renversaalbrief van de heer van Borculo voor het aan het Stift Vreden leenroerige goed Vaerwerck te Eibergen, 1627. Afschrift.
23. Originele koopbrieven van het hof te Vaerwark met de daaraan verbonden rechten, 20.12.1726 en 29.07.1744. 1 omslag.
- 123a Bevestiging door Jost, graaf tho Limborgh enz., van de vergunning, door zijn drost als ambtman van zijn hof te Vahrwaeck gegeven voor een huwelijk tussen een hofhorige van deze hof en een vrije vrouw.
187. Fragmenten van dossiers van procedures voor het hofgericht, 1660 - 1793. 1 omslag.
Specificatie:
  1. Inventaris van het viervoetige vee op het goed Egberdinck, 1638.
  2. Uittreksels uit het pachtboek van de heer van Borculo en uit enige pachtkontrakten, betreffende de verpachting van de Hof te Vaerwerck, 1640 - 1652.
  3. Afschrift van een akte van verpachting van het erve en goed Vaerwerck in Olden Eibergen aan Esken te Vaerwerck, 23.07.1647.
  4. Afschrift van een akte, d.d. 16.12.1650, waarbij Herman te Vaarwerk, zoon van Esken en Jenneken, wordt ontslagen uit de hofhorigheid.
  5. Afschrift van een akte, d.d. 21.02.1654, waarbij Lutger te Vaerwerck, dochter van Esken te V. en Jenneken Eijssinck, wordt ontslagen uit de hofhorigheid.
  6. Afschrift van een verzoek van hofschultes Jan te Vaerwerck om wijzigingen in de pachtvoorwaarden. 1658.

7. Uittreksel uit het ontvangstboek van J. Hoornaert, hofrigter, beginnende met Martini 1657. Betreft de pachtvoorwaarden voor Jan te Vaerwerck, waarvan het eerste jaar verschenen zal zijn op Martini 1659.
8. Aanklacht tegen Jan toe Varwarck, ingediend bij het hofgericht dooe Otto van Limburg-Stirum als hoffheer toe Varwarck, 02.04.1660.
9. Bijlagen A - E bij het proces voor het hofgericht tegen Jan toe Varwarck, 1660/1:
  - A. Getuigenverklaring van Bernardt Elberinck, inzake de verpachting van de goederen Vaarwerk en Elberink, afgelegd voor Bernardt Marquerinck, richter van de heerlijkheid Borculo. 1661.
  - B. Bekentenis van Jan ten Vaerwerck dat hij een bepaald document vervalst heeft. 20.02.1661.
  - C. Nadere verklaring van hofrichter Johan Hoornaert over voornoemd document, 22.04.1661.
  - D. Getuigenverklaring voor het Stadsgericht van Vreden inzake de gebruiken bij het Stift bij het hakken van bomen op hofhorige goederen, 23 april 1660.
  - E./F. Afschrift van een verklaring van burgemeesters, schepenen en raad van de stad Oldensaell inzake de gebruiken m.b.t. het kappen van bomen op hofhorige goederen in het hofrecht van 'Romsch' koning Aelbrecht, 1322 op Aller Hilligen Avent. Datum afschrift: 1661.
  - G. Uittreksel uit het protocol van het Kapittel van het Stift Vreden, inzake het kappen van bomen op hofhorige goederen, 1658, 30 mei. (Afschrift uit ca. 1660).
  - H. Verklaring van het Hof van Gelderland inzake gebruiken bij het kappen van bomen op hofhorige erven, afschrift 1661.
10. Begeleitend schrijven bij de rekening van J. ten Cate voor de hofheer inzake het proces tegen Jan toe Varwerck, 12.04.1662.
11. Uittreksel van bepalingen uit het Hofrecht van Vaarwerk met beschrijving van de pacht. Ongedateerd (17e eeuw)
12. Idem.
13. Staat van de hofhorige hof te Vaerwerck en de daaronder gehorende recht- en gerechtigdheden. Beschrijft de omvang van de Wisscherpacht. Ongedateerd (17e eeuw).
14. Idem.
15. Uittreksel uit het protocol van het hofgericht van Vaarwerk. Betreft een verslag van de zitting van het hofgericht op maandag na Laetare 06.03.1676.
16. Inventarisatie van het viervoetige vee op 't Vaarwerk op 06.06.1696, de dag waarop Jenneken Hofschultinne tot Vaerwerk overleed.
17. Afschriften uit het protocol van Vaerwarck in de zaak van het proces tegen Goossen, de bouwman op het hofhorige goed Klein Vaarwark onder Neede.
18. Eis van het hofgericht, namens en vanwege hofheer Wilhelm Charon de St. Germain, tegen Goossen, de bouwman op Klein Vaarwerk onder Neede.
19. Bijlagen bij 18: A - I:
  - A. Uittreksel uit het protocol van Vaarwerk van een verslag van een zitting van het Hofgericht op 17. 03.1727. Eedsaflegging i.v.m. overdracht van de Hof te V. aan Wilhelm Charon de St. Germain.
  - B. Uittreksel uit het protocol, bevattende een inventarisstaat van het viervoetig vee op 't Kleijne Vaerwarck onder Neede, wegens het versterf van de vrouw van Arent te Vaerwarck, 12.02.1715.
  - C. Uittreksel uit het protocol d.d. 16.09.1715. Betreft een lijst met namen van comparanten op de hofdag.
  - D. Idem, hofdag van 12.03.1714.

- E. Idem, hofdag van 16.03.1711.
  - F. Afschrift uit het protocol van het Kapittel van het Stift Vreden, houdende een verzoek van graaf Leopold van Limburg-Stirum, als Hoffheer, om de Hoff Varwerck te mogen vervreemden. Tevens verzoek om de koper van de hof, Wilhelm de Charon, opnieuw te belenen met de hof.
  - G. Afschrift van de akte van belening met de Hoff zu Varwerck van graaf Leopold van Limburg-Stirum, gelijk zijn vader, Frederick Wilhelm, de hof gehad heeft, door Brenardina Sophia, gravin zu Ost Vrieslandt und Ritberg, als abdis en proosdes van het Stift Vreden, 12.05.1724.
  - H. Uittreksel uit het protocol van het Kapittel van het Stift Vreden d.d. 12.10.1730. Heeft betrekking op de belening met de Hoff Varwarck van Wilhelm de Charon en de door zijn voorganger(s) vervreemde bestanddelen van het hofgoed.
  - I. Uittreksel uit het protocol van Vaarwerk, d.d. 16.03.1733. Betreft afschrift van een deel van het document genoemd onder 17.
- 20. Advies van de rechtsgeleerden Lambert Welmers en Joh. van Hasselt inzake het onbesliste proces voor het hofgericht tegen Goossen, de bouwman op Kleijn Vaarwerk, 16.01.1734.
  - 21. Bijlage bij 20. Betreft de argumentatie van het uitgebrachte advies.
  - 22. Bevestiging van de ontvangst van 50 gulden van Wilhelm de Charon, ter voldoening van de kosten van het advies tegen Goossen, de bouwman op Kleijn Vaerwerck, 18.09.1734.
  - 23. Brief van hofrichter F.W. van Gelder aan Wilhelm de Charon, houdende, dat de processtukken in de zaak tegen Goossen, de bouwman op Kleijn Vaerwarck' goed bewaard moeten worden, 18.10.1735.
  - 24. Schrijven van de hofrichter G. Vatebender, d.d. 05.03.1774, houdende, dat de hofhorige bouwman van het goed Egbertinck voor jaar en dag is overleden, zonder dat zijn opvolger daarvan aangifte heeft gedaan, zodat laatstgenoemde op de eerstvolgende hofdag, 14 maart 1774, om erfwinning moet verzoeken.
  - 25. Inventaris van het viervoetige vee op het goed Egberdynk, opgemaakt door Gerrijt te Vaerwarck, 1774.
  - 26. Toestemming van hofrichter Vatebender voor Scholte Garrit te Vaarwark, om in zijn plaats de hofdag van 27 maart 1775 voor te zitten, daar Vatebender verhinderd is.
  - 27. Twee exemplaren van persoonlijk briefpapier met het opschrift: 'G. Vatebender, Hoffrichter van 't Hoff te Vaarwerk'.
  - 28. Toestemming voor de hofscholte om het viervoetige vee op Elberink op te nemen i.v.m. het overlijden van de vrouw van de hofhorige boer en bouwman op 't Elberink. 7 mei 1788.
  - 29. Inventaris van het viervoetig vee op 't Elberink door de hofscholte, 8 mei 1788.
  - 30. Conceptbrief van hofrichter Vatebender aan de Raden der Domeinen d.d. 20.05.1788 betreffende het onder 28. beschreven overlijdensgeval.
  - 31. Uittreksel uit het register van de notulen van de Raad en Rekening van de Prins van Oranje-Nassau d.d. 30.05.1788. Betreft een regeling voor de betaling van het aan de hofheer toekomende versterfrecht voor de opvolger op Elberink.
  - 32. Uittreksel uit het register der notulen van de Raad en Rekeningen van de Prins van Oranje-Nassau, bestemd voor hofrichter Vatebender, d.d. 14.04.1789. Antwoord op een verzoek van de weduwe van de onlangs overleden hofscholte van Vaarwerk om enige gratie te mogen genieten bij het betalen van het versterfrecht.
  - 33. Uittreksel uit voornoemd register, bestemd voor de hofrichter Jr. A.R. van Heeckeren van Suijderas, d.d. 01.12.1791. Betreft de vervreemding van eenige percelen grond die behoord hebben bij het hofhorige goed Egbertinck.

34. Notulen van een buitengewone zitting van het hofgericht op 't Hoff te Borculo, d.d. 12.12.1791. Gedaagde is Jannus Egbertink, die klaarheid moet verschaffen over twee door hem vervreemde percelen van het hofhorige erf en goed Egbertinck onder het gerigt van Delden, buurschap Oele, zonder dat daarvan de toenmalige hofrichter in kennis gesteld is.
35. Hofrichter van Heeckeren geeft hofscholte Tone te Vaarwerk [= Anthoni Tankink] toestemming om in zijn plaats de komende ordinaire hofdag op de eerste maandag na Laetare, 19.03.1792, voor te zitten. Met aantekeningen van 'Tone te Varwerk als hofboer'.
36. Notulen van een buitengewone zitting van het hofgericht op 't Hof te Borculo, d.d. 05.10.1793. Betreft de overdracht van het aan de hof te Vaarwerk hofhorige erf en goed Elberink door Berent Elberink aan zijn neef Lambert Giegink en diens vrouw Engele Wesinkhoff.
37. Uittreksel uit het register van de notulen van de Raad en Rekeningen van de Prins van Oranje-Nassau, bestemd voor de hofrichter van Heeckeren van Suyderas, d.d. 23.10.1793. Betreft toestemming van de hofheer voor de onder 36. genoemde overdracht.
38. Verzoek van Berent Elberinck om wegens zijn ouderdom zijn aan de hof te Vaarwerk hofhorige goed Elberinck, in de heerlijkheid Borculo, voorgedij Geesteren, buurschap Huure gelegen, over te mogen dragen aan zijn neef Lambert Giegink en diens vrouw Engele Wesinkhoff, 05.10. 1793.
39. Twee fragmenten betreffende het versterf van de vrouw van Lammert Elberinck op 2 juni 1729, en het versterf van de moeder van de jonge boer op Elberink, d.d. 03. 03.1796.

Archief van het Hof van Gelderland, processen

- 5711-15 C. Cremer contra F.W. graaf van Limburg, Bronckhorst en Styrum. Betreft aandeel van eiser in de opbrengst van verkocht hout in de mark van Mallem, 1705, dec. 19.
- 5800-2 J. Horstink contra G. Middelhuys inzake het hofhorige goed Grijsen in de buurschap Mallem onder Eibergen, 1744, jan. 21.
- 6900 Stukken betreffende het geschil tussen Claes Cremer en Herman Grijse, bezitters van de aan de hof te Vaerwerk horige goederen Cremer en Grijse, volle erven in de buurschap Mallem, en Frederik Willem, graaf van Limburg, heer tot Stirum enx., hofheer, over het aan de genoemde erven toekomende aandeel in de opbrengst van het hout, gehouwen in de Mallemer gemeente, 1699-1701. 1 pak. N.B. Afkomstig van dr. Johan van Brienen, raadsman van de graaf van Stirum (vgl. inv.nr. 5711-15).

0510 Diverse Charters

- 449 Georg pettloff, graaf van Flemming, heert tot Borculo , oorkondt dat hij beleend is door de abdis en het kapittel in het stift Vreden met het leengoed Farwerck, gelegen in de heerlijkheid Borculo , na opdracht door Wilhelm de Charon de St. Germain., 1745 April 2

0232 Nieuw rechterlijke archieven (0232)

1128. Rechtbank van Eerste Aanleg te Zutphen [Definitief vonnis Wisscherpacht, 1838]

Archief Huis Vorden (blok 0348):

228. Brief van Engelberth opten Noorth, griffier van het Hof van Gelderland, aan Frederik Willem graaf tot Limburgh en Bronckhorst, heer tot Styrum, waarbij deze door het Hof wordt gedagvaard in

verband met aanspraken van Claes Cremer en Herman Grijsen, volle geërfden in de mark van Mallem, op het recht mee te delen in de houtopbrengst van deze mark, 1699. Met bijlage. 2 stukken

- 517 Akten betreffende de hof te Vaarwerk in het kerspel Eibergen, eigendom van de leenkamer van het adellijk stift Vreden, 1461-1680.
N.B. Oudtijds: Varwarck, Verwerck, Vorwarck.
- 517a Verdrag tussen het kapittel van Vreden en Dyderich van Wysch wegens renten, 1461. 1 charter. N.B. Ernstig beschadigd.
- 517b Uitgifte in erfpacht aan Derick heer van Wysch, 1464. 1 charter
- 517c Uitgifte in erfpacht aan Henrick van Eck, drost te Wildenborch t.b.v. Ermgart gravin van Limburg en Bronkhorst, 1564. 1 charter
- 517d Belening van Joachim graaf van Limburg Stirum, 1611. 1 charter
- 517e Belening van Herman Otto graaf van Limburg en Bronkhorst. Met een vidimus, 1626, 1636. 2 charters
- 517f Vidimus van belening van Otto graaf van Limburg en Bronkhorst, 1680. 1 stuk

0556 Huis Verwolde

- 1290 Hofprotocol van de hof Te Vaarwerk te Eibergen, met optekening van het hofrecht, 1602-1627, en transcriptie, 1995 1 deel en 1 band
- 1291 Akte van belening van Herman Otto graaf van Limburg, heer tot Wisch en Borculo [...] met de hof te Vaarwerk , 1645. 1 charter

Huis Ruurlo

- 1550 Stukken betreffende het goed Garbertinck onder Oldenzaal, verwerving doior Hendrik van Limborch (...), 1634-1650. Specificatie (opgemaakt door BtVw) naar bladzijdenrs:
- 1-3. Inventaris van stukken in het pak.
  4. Extract uit het landgerichtprotocol van Oldenzaal, waarbij Johan Garbert een schuld van 100 daler van wijlen zijn ouders Berent en Teine voor zijn rekening neemt, met als onderpand de Rotgaarde, 1634 feb 22. Afschrift.
  - 5-6. Extract uit het gerichtprotocol van de hof Varwarck, 1634 mrt 17. Afschrift.
  7. Schuldbekentenis, 1634 mrt 17. Afschrift.
  - 55-56. Optekening van de percelen behorende tot het erve Gorberdinck, ca. 1650.

Rijksarchief in Utrecht (RAU):

Collectie Rijssenburg:

- inv.nr. 222. Akte, waarbij Lammert en Engelbert Wrackinck ten overstaan van ambtman en hofgenoten van Varwerck zich garant stellen voor de betaling van een verlate bruidsschat aan Elske Loegemersses, vrouw van Ludolff van Mijnnen, 1599, 1 charter.
- inv.nr. 223. Akte, waarbij Joost, graaf van Limburg en Bronkhorst, als hofheer van Varwerck het goed Wrackingh, gelegen in Beltrum, dat in het bezit is van Johan Wrackingh, van een hofhorig goed omzet in een vrij goed, 1620, 1 charter.

Staatsarchiv Münster (StAM):

Archief Landsberg - Velen (Dep) (Gemen) Findbuch A 450 Ge II - 4 (Band 4):

blz. 935: Güter in den Niederlanden,

inv.nr. 30161: Entlassung von Höfen, die zum Oberhof Varwick in Eibergen gehören, aus der Hofhörigkeit durch den Grafen Jobst zu Limburg Styrum, 1587 - 1630. Enthält:

1. Verzeichniss der Einkünfte.
3. Freilassung des Gerrit Steilkamp, 1613.
4. desgl. des Gerd Smeynck, 1613.
5. desgl. des Dirick Marquerinck, 1598.
6. desgl. des Gerrit ter Horst, 1608.
7. desgl. des Gert Roterdingh, 1606.
8. desgl. des Gert Hissers, gen. Roessinck wegen des Gutes Roessinck (Zeugenaussage), 1608.
9. Gut Bovinck, Ksp. Südlohn, Bsch. Nichtern, 1619, 1630.
10. Gut Bovinck.
11. Desgl. Gut Wrackinck in Beltrum, 1620.
12. Gerd tho Wesselhuis, 1605.
13. Gut Rosing, 1587.
14. desgl. Goessen ten Luessinckatte, 1.12.1606.
15. Verzeichniss der zum Oberhof Varwick gehörenden Güter.
16. Lehnbrief des Stiftes Vreden über den Hof Varwick, 1630.
17. Schreiben der Äbtissin wegen der veräußerten Stücke, 23.5.1630.

Archief Fürstentum Münster, Landesarchiv, Band VII, Findbuch A 57, blz. 270 - 325: Borculo.

Blz. 298: Kammer-Sachen:

- nr. 4. Rescripten, Berichten und Verzeichnisse über das hofförige Erbe und Gut Warwick in der Herrschaft Borckelohe und dessen Besetzung über den Zehnten zu Wenterswick als einem Hochfürstl. Tafelgut, die Rechnungen des Borckeloischen Kornschreibers, die Bruchten, verkauften Roggen, Reparationen der Gebäuden etc., de 1568, 1571 - 1579.
[in z'n geheel doorgedaald, terwijl in de marge het woord 'ausgelieffert' (?) is doorgestreep].

Blz. 302: Judicialia und Partheyen –Sachen:

- Nr. 5. Abbatissae in Vreden contra den Beambten zu Borkelohe (in sachen) arrestirter [?] Rente, den Wilscher Pacht genannt, de 1587. [niet meer aanwezig]

Urkunden - Repertorium des Fürstenthums Münster, 1400 – 1588, Findbuch A 50.4

- Nr. 1837a. 1461, Sept. 17: Bischof Johann von Münster ist Schiedsrichter in einem Streite des Stiftes Vreden und Dideriks van Wisch. [betr. de Hof te Vaarwerk]
- Nr. 1837b. 1461, Okt. 1.

Fürstlich Salm-Salm'sches und Fürstlich Salm-Horstmar'sches gemeinschaftliches Archiv in der Wasserburg Anholt (FSSA)

Archief Stift Vreden, Kapittel.

Urkunden und Akten. Handgeschreven, deels voorlopige inventaris.

Kapitel Stift Vreden Urk. XXIII e.v.

92. Akten betr. den sgn. Wischer Pachtzins (Gut Varwerk), 1564 - 1802.
(Alte Signatur: Rep. 34t, Geistl. Korp., k, No. 4c). Specificatie:
1. Renversaalbrief van Heinrich von Eck, drost van de Wildenberg, wegens de hof te Vaarwerk, 4 augustus 1564. (transcriptie: Zie bestand renversalen/leenakten)
  2. Kwitantie van F.W. van Gelder wegens een bedrag van negen gulden dat hij ontvangen heeft van de "hoffschulte Vaerwarck" over de jaren 1735 en 1736. Dit bedrag komt hem toe in zijn hoedanigheid als "rigter van de Hoff te V."
  3. (pag. genummerd: 71) Losse aantekeningen, vnl. financiële aangelegenheden. De samenhang met de Hof te V. is vooralsnog onduidelijk.
  4. (pag. genummerd: 72) Ongedateerde notitie c.q. concept van een brief voor overleg met de heer van Borculo inzake de investituur met de Hof te V.
  5. (pag. genummerd: 75) Aantekeningen betreffende inkomsten uit goederen in het kerspel Eibergen en Hulshof in Beltrum, 1703. 1 stuk.
  6. (pag. genummerd: 80-84) Notitieboekje Wisscherpacht.
  7. (pag. genummerd: 85-90) Notitieboekje Wisscherpacht: "Belangende de Wischer geleverter pfacht de anno etc. [15?]83 am XI marti gemessen".
  8. (pag. genummerd: 141). Verklaring van Hendrik Breers en Jan Klanderman namens de weduwe scholte Haarlo, wegens betaling van achterstallige Wisscherpacht en andere schulden. d.d. 14-6-1802.
  - Correspondentie over de belening 1727 -1728.

Bestand: Stift Vreden (Rep. 64), Akten:

inv.nr. 5-6. Lehnprotokolle des Kapitels zu Vreden, enthaltend Abschriften von Belehnungsurkunden, über die Jahre 1657 - 1810, 2 Bde.:

5. 1657 - 1777
6. 1779 - 1810.

Nr. 5 bevat de volgende afschriften van leenakten betr. de hof te Vaarwerk: fol. 24r - 26r; fol. 88r - 94r; fol. 98; fol. 100 - 101. (Belening 1744); fol. 137 - 140. (Belening 15.06.1772); fol. 146v - 150. (Belening 17.01.1777); fol. 63 bevat een akte d.d. 8.10.1693 betreffende het Ketterinck.

inv.nr. 76. Heberegister, enthaltend Aufzeichnungen der Einnahmen aus den dem Kapitel zu Vreden gehörigen abgabenpflichtigen Höfe und Güter über die Jahre 1800 - 1810. 1 Bd.
N.B. Geführt von Dr. Joseph Adolph Drachter, Rentmeister des Kapitels zu Vreden.
Op folio 25: aantekeningen betreffende de inkomsten uit de Wisserpacht 1800 - 1810.

Geistliche Corporationen 4a (Bocholter Rentkammer)

Rep. 34t. Nachweiss der zum Hofe Fahrwerck, K. Eybergen nhumals gehorigen zur Wischerpacht zu liefern schuldigen.

Lade 207, 2. Leenakten. Overzicht (deels hierna ook in regestvorm):

- No. 22. Vergleich wegen des Hofes Vorwerck im Ksp. Eibergen, 1461 sept. 17.
- No. 23. Revers Dietrichs zu Wisch wegen Belehnung mit Vorwerk im Ksp. Eibergen, 1464 sept. 10.
- No. 26. Revers Johans zu Wisch wegen Belehnung mit Vorwerk im Ksp. Eibergen, 1468, aug 12.
- No. 34. Revers des Grafen Georg von Limburg Styrum wegen Belehnung mit Vorwerch im Ksp. Eibergen, 1542, jun. 5
- No. 49. Revers Jobst von Limburg-Bronckhorst wegen Belehnung mit Varwerk im Ksp. Eibergen, 1611, mrt. 14.
- No. 53. Revers Hermann Ottos van Limburg Styrum wegen Belehnung mit Vorwerck im Ksp. Eibergen, 1626, dec. 20.
- No. 54v. Revers Wilhelm Friederichs von Limburg Bronkhorst, wie von 1627, mrt. 4
- No. 57. Belehnung Hermann Ottos von Limburg-Bronkhorst mit Vorwerk im Ksp. Eibergen, 1636 juli 26.
- No. 63. Revers Friedrich Wilhelms von Limburg-Bronkhorst wegen belehnung mit Vorwerk im Ksp. Eibergen, 1680, okt. 15
- No. 71. Revers Leopold von Limburg Styrum wegen Belehnung mit Vaarwerk, 1724, mei 12.

Lade 198. 6.

- No. 1. Vergleich des Stifts Vreden mit Junker Johann von Wisch über den Hof Varwerck im Ksp. Eibergen, 1518, sept. 6.

Regesten van oorkonden betreffende de hof aanwezig in het archief van het Kapittel van het Stift Vreden, bewerkt door Wilhelm Kohl.

1340 November 12 (ipso die p. Cecilie virginis)

Johannes dictus Vreselere, Kanoniker zu St. Martini und Pfarrer zu Vreden, und Hermannus dictus de Enschede, Rektor des Altars St. Silvestri zu Groenlo, vermitteln zwischen Propstin und Kapitel zu Vreden einerseits und Svederus de Wische, knappen des Bistums Utrecht andererseits einen Vergleich wegen des Hofes Varewerke im Kirchspiel Eibergen (Eberghe). Das Kapitel behauptet, der Hof sei nach dem Tode des Johannes de Wysche ihm zurückgefallen, während Sveder sein Erbrecht geltend macht. Nach dem Schiedsspruch soll Sveder 17 Mark brabant Pfennige als Weinkauf am Walburgstag zahlen und dann den Hof gegen den bisherigen Jahreszins behalten. Die Vermittler, das Kapitel und Sveder siegeln.

Transumpt in Urk. 1340 Nov. 22. Signatur: Lade 206,1 Nr. 1 Bl. 75v.. Regest: INA S. 117 Nr 240. Liber catenatus, Bl. 90.

1340, November 22 (XXII die mensis Novembris)

Johannes dictus Vreselare, Kanonikus zu Martini und Pfarrer zu Vreden, und Hermannus dictus de Enschede, Rektor des Altars St. Silvestri in Groenlo, bitten den Scholaster Rotgherus, eine Urkunde vom selben Tage zu verlesen, die inseriert wird. Der Scholaster und Johannes Bruder des Svederus de Wische, bitten darauf um ein beglaubigtes Transsumpt. Zeugen: Ludgardis, Abtissin, Otto, Dechantin, Aleydis, Thesaurarin, Lyza, Kellnerin, Ghisla de Oldenborgh, Agnes de Gore, Elisabeth de Bare, Aleydis de Clerve, Stiftsdamen; Ludolphus, Rektor der Kirche in Ruurlo (Roderlo). Das Kapitel und Svederus de Wische siegeln. Formel des kaiserlichen Notars Wilhemus de Warmelo, Klerikus des Bistums Münsters.

1348 Oktober 27 (in vigilie SS. Symonis et Jude apostolorum)

Propstin und Kapitel zu Vreden überweisen die Stiftungsgüter Langhen, Rolvinc, Wesselinc, Wicboldinc und Everdinc im Kirchspiel Rijssen (Rissen), Hemmenc im Kirchspiel Hellendorn (Helendoren), Berchus, Overmeden, Nordendarpe, ton Hoele, to Wenemarinc, ton Lohus im Kirchspeil Raalte (Raelte), tor Deese zu

Windesheim (Windessem) im Kirchspiel Zwolle (Svolle), das Gut des Mathias de Oene zu Ohne (Oene), zu Tungheren und 2 Güter des Lambertus de Dichusen in Epe in der Veluwe, die zum Hofe Varwerke gehörten, aus denen die bisher 31 Schilling münsterisch erhielten, in Tausch dem Johannes de Wissche und erhalten dafür den Hof Hummoldinc im Kirchspiel Zilvolden (Silvolden), die fortan zum Hof Varwerke gehören sollen und aus denen jährlich auf Invocavit 5 mark 2 Schilling münsterisch gezahlt werden soll, ausgenommen Wesselus, Johannes und Bernardus dicti Wesselinc, Gebrüder. Johannes de Wissche erkennt die Regelung an und verpflichtet sich, seinen Bruder Thidericus dominus in Wissche zur Übergabe der Güter zu veranlassen. Beide siegeln, ausserdem das Stift. Für jede Partie wird eine Ausfertigung hergestellt.

Pergament. Siegel des Stiftes ab, die der Brüder anhangend.

R: D in capsula (17. Jh.). Signatur: Lade 219,4 Nr 305.

Regest: INA S 130 Nr. 305. Liber cat. Bl. 92.

1359 April 1 (feria secunda proxima post dominicam qua cantatur Letare).

Henricus de Wische, Sohn des Rithers Thidericus de Wische, und seiner Frau Agneza, bekundet, dass er den Hof (curtis) ton Varwerke im Kirchspiel Eibergen (Echberghe) von Propstin und Kapitel zu Vreden zu denselben Bedingungen erhalten habe, zu denen ihn seine 'patrui' Swederus und Johannes de Wische besaßen. Heinrich siegelt.

Pergament. Siegel ab. Signatur: Lade 219,5 Nr. 76. Regest: INA S 158 Nr 433. Abschrift: Haus Ruhr, Kopiar der Propstei, Bl. 60'.

1461, September 17 (up sunte Lamberti episcopi dage)

Johann, Bischof zu Münster, Pfalzgraf bei Rhein und Herzog in Bayern, gewählter Richter in der Streitsache zwischen Propstin und Kapitel zu Vreden einerseits und Diderich van Wisch andererseits wegen des Hofes ton Varwerck im Kirchspiel Eibergen, bekundet einen Vergleich. Junker Diderich Herr to Wysch soll die herkommlichen Abgaben aus dem Hof an das Kapitel entrichten. Für alle rückständigen Abgaben sollen 3 Jahresbeträge gezahlt werden. Der Vertrag wird geschlossen zu Lichtenvoorde unter Vermittlung von Herrn Gerd van Ampsen und Herrn Gherd Mesken, Pastoren; Herrn Rotger Bussenmeesters, Herrn Everd van Overgoer, Kapitelshern zu Vreden, Godert van Heeck, Willem van Graes, Willem van Lintloe, Herman van Schedelich, Johan Vijrdach, Lambert Snoyen, Engelbert Vijrdach, Herman Bessemgreve und Willem van Vorden von Seiten der Propstin und des Kapitels; Bernt van Wysch, Bastert, Bernt van Thonen, Heinrich van Thonen (-v-?) von wegen Junker Dietrichs; am 16. Mai (up den nesten frydagh na den sundage Cantate). Bischof Johann bestätigt diesen Vergleich und den früheren Vergleich von 1340 November 22 (up sunte Cecilien dach) zwischen Propstin und Kapitel zu Vreden einerseits und + Sweder van Wysche. Der Bischof siegelt.

Pergament. Siegel. R: H in capsula 5. Signatur: Lade 207,2 No 22.

1461 Juni 20 (des neysten saterdachs nae sunt Vytz dach).

Dietrich Herr zu Wisch übergibt der Helena von Schaumberg, Abtissin zu Vreden, die Eigenhörigen Gebben Rensynck, Ehefrau des Ludeke Rensynck und Heyle, Tochter Rutgers ten Damme und jetzige Ehefrau Albret Remmerdincks, mit ihren Kindern wohnhaft im Kirchspiel Vreden, und empfängt dafür Heyle, Ehefrau des Rutgers Udinck, mit ihren Kindern Henrick, Johan, Derick, Gebbe und Katheryn, die in den Hofesverband Verwerch eintreten. Der Edelherr siegelt.

Pergament. Siegel. Signatur: Lade 209,8e No. 66.

1464 September 10 (op maendach na onser lever vrouwendach nativitat).

Dyderich Herr to Wyssch bekundet, wie seine Vorfahren den Hof ton Vaerwerke im Kirchspiel Eibergen in der Herrschaft Borculo von Propstin und Kapitel zu Vreden empfangen zu haben. Dietrich siegelt.

Pergament. Siegel ab. Signatur: Lade 207,2 No. 23.

1468 August 12 (feria sexta post Laurentii martiris).

Johan Herr zu Wissch bekundet, den Hof ton Varwercke im Kirchspiel Eibergen in der Herrschaft Borculo von Propstin Genephie von Erpach und Kapitel zu Vreden empfangen zu haben. Johann siegelt. Pergament. Siegel ab. Signatur: lade 207,2 No. 26.

1518, September 6.

Nachdem zwischen der Abtissin Margaretha von Bischelen und dem Kapitel zu Vreden einerseits und Junker Gisbert Bruder zu Wisch als Vormund seines neffen Junker Johannes zu Wisch Streit wegen rückständigen Zinsen und Renthen aus der Verpachtung des Hofes Verwercke in der Herrschaft Borculo im Kirchspiel Eibergen aus der Zeit des †Junkers Johann zu Wisch entstanden war, wird jetzt zu Borculo unter Vermittlung des Bischofs Erich von Münster und Herzog Karl von Geldern ein Vergleich geschlossen. Das Gut bleibt Junker Johann zur gewöhnlichen Pacht. Dieser zahlt in 4 Terminen je 50 Goldgulden. Unterschrift der Vermittler: Dr decretalium Hinricus Stertekop, Rutger van Depenbrock, Amtman zu Bocholt, Wynandt van Arnhem. Kollationsvermerk des päpstlichen Notar Johann Wolterdinck.

Pergament. R: F. in capsula 5. Signatur: Lade 198,6 Nr. 1'1)

1) Die Urkunde liegt irrtümlich auf Grund einer falschen Ruckschrift: Transactio inter d. praepositissan et capitulum in Vreden (...).

1542, Juni 5 (am maendage na den sundage Trinitatis).

Jürgen Graf von Limburg und zu Styrum, Herr zu Wisch, bekundet, dass sein + Schwager Joachim Herr zu Wisch und dessen Vorfahren den Hof zu Varwerck im Kirchspiel Eibergen, Herrschaft Borculo von Propstin und Kapitel zu Vreden zu liehen getragen haben, und dass er jetzt von Jacoba geboren Gräfin zu Tecklenburg, Propstin, und Kapitel zu Vreden das genannte Gut zu Lehen empfangen hat. Seine Erben sollen das Gut jeweils mit einem Ohm Weines, 6 Mark und 8 Schilling brabantisch empfangen. Der Graf siegelt.

Pergament beiliegend beglaubigte Abschrift des Notars Gerhard Berckenfelt. R: K in capsula 5. Signatur: Lade 207,2 No. 34.

1608 Juni 14.

Jobst Graf zu Limburg und Brunckhorst, Herr zu Styrum, Wisch und Borculo, Bannerherr des Fürstentums Geldern und der Grafschaft Zutphen, gestattet, obwohl es gegen den Brauch des Hofes Vaerwerck ist, dass Bernd Wedding auf das hofhörige Gut Hueninck in Winterwijk geht und für seine Person die Freiheit behält. Der Graf siegelt.

Pergament. Siegel. Signatur: Lade 213,8n No. 29.

1611, Marz 14.

Jobst Graf zu Limburg und Bronkhorst, Herr zu Styrum, Wisch und Borklo, Bannerherr des Fürstentums Geldern und der Grafschaft Zutphen, bekundet von Felicitas, Abtissin zu Herford, Propstin zu Essen und Vreden, geboren Gräfin zu Eberstein, und dem Kapitel zu Vreden mit dem Hof Varwerck in der Herrschaft Borculo belehnt worden zu sein, wie ihn früher Joachim Herr zu Wisch und Irmgard geboren Gräfin zu Wisch, Gräfin zu Limburg und Bronkhorst, Frau zu Styrum zu Lehen trugen. Die jährliche Abgabe beträgt: 30 1/2 Molt Roggen, 41 1/2 Molt Gerste, 3 Molt Weizen, 2 Scheffel Mengkorn und 8 Molt Hafer, alles Vredener Schulmasses, ferner 13 Taler 6 Stuber, 7 Gänse, 8 Hühner und 99 1/2 Eier. Die Belehnungs-urkunde vom selben Tage wird inseriert (Zeugen: Theodorus Brockhusen, Gerhardus Berckenfelt). Der Graf siegelt.

Pergament. Siegel. Signatur: lade 207,2 No. 49.

1626, Dezember 20.

Hermann Otto Graf zu Limburg und Bronkhorst, Herr zu Styrum, Wisch und Borculo, Bannerherr des Fürstentums Geldern und der Grafschaft Zutphen, bekundet, dass Johanna Helena, Propstin zu Vreden, geborenen Gräfin und Freifraulein zu Stauffen, und das Kapitel zu Vreden ihn heute laut inserierter Urkunde mit dem Hof Vaarwerck zu Eibergen in der Herrschaft Borculo belehnt haben (Zeugen: Gerhard Buckhorn, Winold Abbinck). Er verspricht die alienirte Güter Stilkamp im Amt Lochem, Roterdinck, Wesselhaus, Heynck, Smeyinck im Kirchspiel Geesteren, Losingkotte, Horst, Rosinck im Kirchspiel Eibergen, Markerinck, Hoykinck im Kirchspiel Nede, Boving zu Lohn, halb Francking in Beltrum und andere wieder beizubringen. Der Graf siegelt.

Pergament. Siegel unkenntlich. Signatur: Lade 207,2 No 53.

1627 März 4.

Wilhelm Friedrich, Graf zu Limburg und Bronkhorst, Herr zu Styrum, Wisch und Borculo, Bannerherr des Fürstentums Geldern und der Grafschaft Zutphen, bekundet (weiter wie Urkunde 1626 Dezember 20).

Pergament. Siegel ab. Signatur: Lade 207,2 No. 54.

1636 Juli 26.

Johanna Helena, geborenen Gräfin und Freifraulein zu Stauffen, Propstin, und das Kapitel zu Vreden belehnen Hermann Otto Grafen zu Limburg und Bronkhorst, Herrn zu Styrum, Wisch und Borculo, Bannerherrn des Fürstentums Geldern und der Grafschaft Zutphen mit dem Hof Varwerck im Kirchspiel Eibergen. Das Kapitel siegelt. Zeugen: David Theodori, Herman Ludeken.

Pergament Siegel ab. Signatur: Lade 207,2 No. 57.

1645.

Reversale Otton Grafen zu Limburg und Bronckhorst wegen des Hofes Varwerck in Eibergen.

Verzeichnet im Archivinventar, 1717 (lit. G in caps. 4 inferieris armarii).

Signatur: Lade 221,11 No. 1.

1680 Oktober 15/5.

Friederich Wilhelm, Graf zu Limburg, Bronkhorst und Styrum, Herr zu Wisch und Borculo, Bannerherr des Fürstentums Geldern und der Grafschaft Zutphen, Obrist ueber ein Regiment friesischer Fussknechte und Schout by Nacht von Holland, bekundet, von Claudia Seraphica, geborenen Gräfin zu Wolkenstein und Rodenegg, Propstin, und Kapitel zu Vreden mit dem Gut Varwerck im Kirchspiel Eibergen belehnt worden zu sein, laut inserierter Lehnurkunde von 1680, Oktober 8 (Zeugen: Andreas Rutzelfeld, Heinrich Anton Sinnigen, Kapitularkanoniker). Er verspricht, die alienirte Güter Stricking im Amt Lochem, Heyng, halb Becking [sic!] in Beltrum, Rotering, Wesseling, Schmeyng im Kirchspiel Geesteren, Losingkotte, Horst, Rosing im Kirchspiel Eibergen, Marquering, Hoyking im Kirchspiel Nede, Boving zu Lochausen und andere wieder beizubringen.

Pergament. Siegel. R: M capsula N.7. Signatur: Lade 207,2 No. 63.

1724, Mai 12.

Bernardina Sophia, Abtissin zu Essen und Propstin zu Vreden, Frau zu Breisig, Rellinghausen und Huckarde, geborenen Gräfin zu Ostfriesland und Rietberg, Frau zu Essens, Stedesdorff, Wittmund und Melrich, als Propstin zu Vreden, und das Kapitel daselbst, belehen Leopold Graf zu Limburg, Bronkhorst und Styrum mit dem Hof Varwerck im Kirchspiel Eibergen. Zeugen: Bernard Joseph Mencke, Philipp Everhard Ham, Kapitularkanoniker.

Insert in Urk. 1724 mai 12. Signatur: Lade 207,2 No. 71.

1724 Mai 12.

Leopold Graf zu Limburg, Bronckhorst und Styrum, Herr zu Wisch, Borculo und Gemen, Erbbannerherr des Fürstentums Geldern und der Grafschaft Zutphen, bekundet, von Bernardina Sophia, Propstin, und dem Kapitel zu Vreden mit dem Hof Varwerck im Kirchspiel Eibergen belehnt worden zu sein, laut inserierter Lehnurkunde vom selben Tage. Er verspricht, die alienirten Güter Striecking im Ampt Lochem, Heynck, halb Frencking in Beltrum, Rotering, Wesseling, Schmeyng im Kirchspiel Geesteren, Loessingkotte, Horst, Rosing im Kirchspiel Eibergen, Marquering, Hoycking im Kirchspiel Nede, Bruning zu Lochausen, und die von seinem Vater verkauften Höfe Kremer in Mallem, Kleine Varwerck in Nede wieder beizubringen. Der Graf siegelt.

Pergament. Siegelrest. Signatur: Lade 207,2 No. 71.

Erfgoedcentrum Achterhoek en Limers (ECAL)

Oud-rechterlijk archief van Stad en Heerlijkheid Borculo

Specificatie van procesdossiers:

- 44-4. Herman Marquerinck contra Derrick toe Varwarck, 1663 (Neede)
- 70-3. Fiscus contra Waander Grooters, scholte in Haarlo, 1790 (Haarlo)
- 254-4. Johan Henrick Schutten contra Jan te Verwarck, 1669 (arrest of besaet).
- 303-2. Leopold graaf van Limburg en Bronckhorst contra Gerhard Lambert Willinck, eigenaar van het erf Leussinck, 1725
- 305-2. Carel Philips graaf van Flodroff Wartensleben etc. contra W. Charon de St. Germain, 1730
- 306-3. Graaf van Flodroff contra Gerrit op Grijsen in Mallem, 1733.
- 312-4. Mr. J.H. van Basten contra Gerrit Colthof (transport van het goed Grijsen), 1751

0092 Collectie Vermeij te Winterswijk, 1650-1811

- 1 Legger van inkomsten der Domeinen van Bredevoort uit pachten, grondrenten en andere afdrachten, verschuldigd door nader genoemde hof- & eigenhorige goederen in de kerspelen Aalten, Dinxperlo en Winterswijk; achterin toegevoegd de afdrachten van het goed te Vaarwerk in het kerspel Eibergen, behorend tot het Domein van Borculo; authentiek afschrift, 1798-1811. 1 deel

Bij een brand op de avond van 29 augustus 1986 ging het achterhuis grotendeels verloren, inclusief het monumentale gebintwerk. Slechts het muurwerk (sluitsteen deeldeur, 1822) bleef overeind. (Foto: auteur)

II. Familiearchieven

Familiearchief Te Vaarwerk op de Hof te Vaarwerk (particuliere collectie)

N.B. De familiearchivalia welke thans berusten in het Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers (ECAL, zie hierna) en onderhavig familiearchief, hebben één geheel gevormd. De archieven worden beschreven in H.W. Heuvel, *Gids voor Eibergen en Groenlo* (1922). Hoe en wanneer een deel van het familiearchief in het archief van de St.-Mattheusparochie in Eibergen is terechtgekomen, valt niet meer te achterhalen. Bij de inventarisatie van het parochiearchief in de jaren '90 van de vorige eeuw, is het daarvan afgescheiden en in een collectie 'losse archivalia' van het Erfgoedcentrum terecht gekomen.

1. Onderhandse akte, waarbij Jan Tunter en zijn echtgenote Maria Wenninkmoole aan A. Tankink en zijn erfgenamen het recht van overweg geven over een perceel de Caatenborg, 1809. 1 stuk.
2. Akte, waarbij Antonius Gerhardus te Vaarwerk in verband met de door het Waterschap van de Berkel voorgenomen bouw van een stuw in de Berkel, onder bepaalde voorwaarden een weiland aan dat waterschap overdraagt, alsmede het gebruik van een stuk weiland, dienende tot uitweg naar de grintweg Eibergen-Borculo, 1926. 1 stuk.
3. Koopakte van de percelen de Reimelingkamp en de Nazak door Jan Willem te Vaarwerk van Hendrik ten Cate, Hendrikszoon, fabrikant te Almelo, 1813. 1 katern.
4. Akte, waarbij Antonius Johannes te Vaarwerk, landbouwer op Biesebeek, mede als lasthebber van Jacoba te Vaarwerk en Berendina te Vaarwerk, religieuzen te Haren, van Hermanus te Vaarwerk, rector in Amersfoort, van Joannes Bernardus te Vaarwerk, priester, wonende te Roosendaal, en van Henrica te Vaarwerk, religieuze te Mariantal in Limburg, Maria Elizabeth te Vaarwerk, weduwe van Hendrikus Antonius Olminkhof, Margaretha Martina te Vaarwerk, weduwe van Johannes Hendrikus Olminkhof, Hendrika Leferingh, weduwe van Johannes Koning, landbouwster onder Haaksbergen, gemachtigde van en handelend voor haar kinderen Grada en Hermanus Koning te Haaksbergen, en Maria Elisabeth te Baak, weduwe van Jan Willem te Vaarwerk, landbouwster op het erve Vaarwerk, aan Gerhardus Johannes te Vaarwerk een reeks van onroerende goederen verkopen en overdragen, waaronder het plaatsje Schoonhuis, de Weddelinkswuert en de Reimelinkkamp, 1872. 1 katern.
5. Authentieke afschriften van de testamenten van Jan Willem te Vaarwerk en Maria Elizabeth te Baak, 1846. 2 katernen.
6. Koopakte van een hooiweide het Sie, gelegen aan de Berkel, en van een perceel bouwland het Bekstukke, gelegen bij de landerijen van Bumpthuis, door Antony Tanking, van Hendrik ten Cate Hendrikszoon, fabrikant te Almelo, 1813. 1 katern.
7. Authentiek afschrift van het testament van Gerrit Jan te Vaarwerk, echtgenoot van Aleida Frederika te Baak, 1852. 1 stuk.
N.B. Beschadigd.
8. Schuldbekentenis met hypotheek ten laste van Gerardus Johannes te Vaarwerk ten behoeve van Antonie Eeftink, landbouwer te Lielvelde, 1888, met los inliggende borderel van hypothecaire inschrijving, 1888. 1 omslag.

9. Kwitanties, afgegeven door de Domeinen wegens ontvangst van een erfpacht uit het erve Vaarwerk, 1811- 1840, met hiaten. 1 omslag.
10. Onderhandse akte waarbij Maria Elizabeth te Baak, weduwe van Jan Willem te Vaarwerk, de haar toebehorende helft uit de inboedel en bouwerij van het erve Vaarwerk verkoopt voor 1000 gulden, 1872. 1 stuk.
11. Huwelijksvoorwaarden tussen Jan Willem te Vaarwerk en Maria te Baak, 1814. 1 stuk.
12. Huwelijksvoorwaarden tussen Jan Willem te Vaarwerk en Maria te Baak, 1814. 1 stuk.
13. Schuldbekentenis van Antony Tankink, wonende op het erve Vaarwerk, aan het Domein van Borculo, als gewezen hofhorige, wegens een achterstallige pacht van Martini 1797 tot Martini 1811 ad 3035 guldens, 5 stuiver, 1812. 1 stuk.
14. Boedelscheiding tussen de erfgenamen van wijlen Martine Hulschers, echtgenote van Antony Tankink, 1828. 1 katern.
15. Overeenkomst tussen mr. H.A. Toewater, inspecteur der indirecte belastingen te Zutphen, en Jan Willem te Vaarwerk, brander te Eibergen, over de betaling van 12 gulden wegens belastingfraude, 1813. 1 stuk.
16. Uittreksel van een akte, waarbij Aleida Frederika Baak, weduwe van Gerhardus Johannes te Vaarwerk, Johannes Bernardus te Vaarwerk, Antonius Gerhardus te Vaarwerk, Herman Koninger, landbouwer te Haaksbergen, echtgenoot van Maria Elisabeth te Vaarwerk, en Willem Wientholt, landbouwer te Steenderen, gehuwd met Jacoba Johanna te Vaarwerk, de gespecificeerde onverdeelde nalatenschap in vruchtgebruik hebben toebedeeld aan Aleida Frederika Baak en onder last van dat vruchtgebruik in eigendom aan Antonius Gerhardus te Vaarwerk, 1892. 1 stuk.
17. Akte van taxatie op verzoek van A. Tank op Vaarwerk van de pachtwaarde van huis en grond, 1807. 1 stuk.
18. Boedelscheiding tussen Martina Heulschers, weduwe van scholte Gerrit te Vaarwerk, en haar kinderen, authentiek afschrift, 1789. 1 katern.
19. Uittreksel uit het resolutieregister van de thesaurier-generaal van de Nationale Domeinen, houdende dat het verzoek van Theunis Tank, bouwman op het hofhorige goed te Vaarwerk, om vermindering van zijn achterstallige pacht "ter voorkoming van zijner ruïne", 1803. 1 stuk.
20. Afschrift van het testament van Harmen te Vaarwerk, bouwman op Leppink in Hupsel, 1739. 1 stuk.
21. Besluit van de staatsraad, intendant-generaal der financiën, houdende van dat de concept-schuldbekentenis van Anthony Tankink, ter afbetaling van zijn nog resterende pachtschuld ad fl. 3035-5, een notariële akte gemaakt moet worden, 1812. 1 stuk.
22. Onderhandse akte waarbij een regeling over de erfopvolging op het goed te Vaarwerk wordt getroffen tussen Jan Willem te Vaarwerk, weduwnaar van Anna Olminkhof, en Maria te Baak, zijn aanstaande echtgenote in tegenwoordigheid van de ouders van beide zijden, 1814. 1 stuk.

23. Akte van verkoop door Engbert Hannink, landbouwer op het erve Schoonhuis, Mannes Hannink, landbouwer op het erve Eskes, Roelof Hannink en Willemina Hannink, aan Jan Willem te Vaarwerk en Maria Elizabeth te Baak, van het erve het Schoonhuis, van een perceel bouwland op de Bakerkamp en van een perceel bouwland de Schoonhuisgaarden, 1825. 1 stuk.
24. Patent, afgegeven door de burgemeester van Eibergen aan J.W. te Vaarwerk als geneverbrander beneden de 2000 vaten beslag en slijter in sterke dranken, 1827. 1 stuk.
25. Huwelijksvoorwaarden tussen Jan Willem te Vaarwerk, zoon van Garrit te Vaarwerk en Martina Heulskers, en Anna Olminkhoff, dochter van Gt. Olminkhoff en Harmina Welmerink [Bloos doorgehaald], gesloten op het erve en goed Olminghoff, 1808. 1 katern.
26. Koopcontract van de Kremerskamp bij Eibergen door A. Thankink op Vaarwerk, 1805. 1 katern.
27. Afschrift van de artikelen 11-28 en de twee toevoegingen van het hofrecht van de hof te Vaarwerk, ongedateerd. Fragment. 1 stuk.
28. Schuldbekentenis van Anthony Tankink, wegens 15 jaren achterstallige pacht, 1812. 1 stuk.
29. Kennisgevingen van de gecommiteerden voor de verdeling van de mark van Olden Eibergen aan J.W. te Vaarwerk houdende opgaaf van aan de mark te betalen bedragen wegens de erven Schoonhuis en Vaarwerk, 1855.
30. Koopakte van een strook grond door het Waterschap van de Berkel van Aleida Frederika Baak en Antonius Gerhardus te Vaarwerk, ten behoeve van de Berkelverbetering, 1898. Afschrift. 1 katern.
31. Akte betreffende het jeneverbranden, Vredegericht Eibergen, 1814. Slecht leesbaar. 1 stuk.
32. Aanslagbiljet personele belastingen, 1852. 1 stuk.
33. Verklaring van Antonius Gerhardus te Vaarwerk, Johannes Bernardus te Vaarwerk, Herman Koning, Johannes Koning over de verdeling van de nalatenschap van de in 1911 overleden Aleida Frederika Baak, 1913. 1 stuk.
34. Kwitantie van de ontvanger van de registratie voor Jan Willem te Vaarwerk wegens de afkooppenning van een uitgang uit het erf Schoonhuiserkamp, 1847. 1 stuk.
35. Akte van ruiling tussen de naamloze vennootschap de Eibergsche Stoombleekerij voorheen de firma Gerrit Jan ten Cate en Zonen, te Eibergen, en Hermanus Johannes te Vaarwerk, landbouwer, wonende te Olden Eibergen, 1936. Authentiek afschrift. 1 katern
36. --.
37. --.
38. --.
39. Akte van verkoop door Hendrik Jan Kurz, als lasthebber van Elisabeth Anna Catharina Smits te

Utrecht, weduwe van Henry Ledeboer, aan Gerardus Johannes Matheus te Vaarwerk, landbouwer, van een terrein onder Eibergen, 1946. Authentiek afschrift. 1 katern.

40. --
41. --
42. --
43. Akte van verkoop en koop, waarbij Antonius Gerardus te Vaarwerk koper wordt van een perceel bouwland onder Eibergen, 1934. Afschrift. 1 katern.
44. Akte van ruiling van percelen weiland in Olden Eibergen tussen Antonius Gerardus te Vaarwerk en Johannes Hermanus Teselink te Eibergen, 1935. Afschrift. 1 katern.
45. --
46. Omslag van het testament van Gerritjan te Vaarwerk, z.j. 1 stuk.
47. 6 Foto's en 3 ansichtkaarten. 1 omslag.
48. Bewijzen van inschrijving van verschillende religieuze broederschappen voor Christina Gerarda te Vaarwerk, Alijda te Brake, A.G. te Vaarwerk, J.A. te Vaarwerk, Johanna Aleida te Vaarwerk, 1887-1933. 1 omslag.
49. --
50. Zakboekje van G.J.M. te Vaarwerk, dienstplichtig ziekendrager, lichtung 1918. 1 deel.
51. --
52. --
53. Rekest van A. Tankink op Vaarwerk aan de koning van Holland, waarin hij vraagt om toestemming om in zijn reeds 14 jaar bestaande branderij bij het erve Vaarwerk te mogen blijven stoken, 1808. 1 stuk.
54. Testament van Janna Geertruid Heutink, echtgenote van Johannes Hendrikus Brummelaar, wonende in de buurschap Markvelde op het erve Kagelink, authentiek afschrift, 1858. 1 stuk.
55. Akte van ruiling van gronden ten behoeve van een vergraving van de Berkel tussen de staat der Nederlanden en Elisabeth Catharina Huyskes, weduwe van Gerrit Smits, te Eibergen enerzijds, en Gerrit Jan te Vaarwerk en Maria Elisabeth te Baak anderzijds, 1870. 1 katern.
56. Akte waarbij Gerhard Jan de Leeuw van Coolwijk, ontvanger der Domeinen, op last van de Permanente Commissie uit het Amortisatiesyndicaat, voor en namens het Rijk bezit neemt van de inkomsten van de Wisserpacht, 1824. 1 stuk.
57. Onderhandse overeenkomst tussen het bestuur der Domeinen en Jan Willem te Vaarwerk over de

afkoop en de voldoening van de achterstallige betalingen van de uitgang uit het erve Schoonhuizerkamp, 1846. 1 stuk.

58. Geschrift met religieuze gedichten, overgeschreven door Antonius Gerhardus te Vaarwerk, 1870. 1 katern.
N.B. In zeer slechte staat.
59. Bewijzen van inschrijvingen van verschillende religieuze broederschappen voor Antonius Gerardus te Vaarwerk, 1864-1883, en voor Johanna te Vaarwerk-te Brake, 1952. 1 omslag.
60. --
61. "Huwelijksweerglas", lied voor een bruiloft. Gedrukt, z.j. 1 stuk.
62. Bijzondere missen en missieweken in de Eibergse parochiekerk, 1865-1922 en z.j. 1 omslag.
63. Adresomslagen, z.j. 1 omslag.
64. "Korte onderichtingen en nuttige wenken voor gehuwden", vermoedelijk door deken Oosterbaan van Groenlo aan G.J.M. te Vaarwerk en W.J.M. Schurink aangeboden bij het kerkelijk huwelijk op 10 mei 1938, 1 katern.
65. "Maandcirculaire no. 20" van de C.A.V.V. Eibergen-Rekken G.A. te Eibergen, 1948. 1 stuk.
66. Boekenlegger in de vorm van een letterdoekje, met de tekst "Tot zo ver". 1 stuk.
[Grote formaten:]
67. "Register van vernieuwingen des beslags in der bakken der branderij", 1816-1817, met aantekeningen betreffende de verkoop van jenever, 1825-1828. 1 deel.
68. --
69. Diploma Tuinbouw- Wintercursus van de A.B.T.B., afdeling Eibergen, uitgereikt aan Gerardus te Vaarwerk, 1931. 1 stuk.
N.B. Beschadigd.

Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers

0023 Verzameling losse stukken

Plaatsingslijst

- 4 Stukken afkomstig van de familie te Vaarwerk, Olden Eibergen, 18e eeuw. 1 omslag
NB: Aangetroffen bij de archieven van de RK parochie St. Mattheus te Eibergen.

Specificatie [opgesteld door BtVw]:

1. Akte waarbij Joan Schulte ten Olminkhoff te Olden Eibergen, benabuurde van de hof te Varwerk, een verklaring aflegt over het vrije gebruik van "voerstukken" door hofhorigen, 1669 december 27. 1 stuk.

2. Uittreksel uit het hofboek van een zitting van het hofgericht, 1687, sep. 19. 1 stuk.
3. Akte, waarbij Frederick Wilhelm, graaf tot Limburg en Bronckhorst, als hofheer van de hof tot Vaerwarck, vier dochters van Jan te Vaerwarck uit de hofhorigheid ontslaat, en aan de zoon Esken te Vaerwerk toestemming geeft te mogen trouwen met een vrije vrouw, 1717, juli 21. 1 stuk.
4. Huwelijkscontract van Esken te Vaerwarck en Hilleken Leppinck, 1717 nov. 10.
5. Renversaalbrief van Georg Detloff, Rijksgraaf von Flemming, voor de van het kapittel van het Stift Vreden in leen ontvangen hof zu Farwerck, 1745, apr. 21. Afschrift 1811. 1 stuk.
6. Idem, als 5. 1 stuk.
7. Uittreksel uit het resolutieboek van Gedeputeerde Staten van de graafschap Zutphen, betreffende de betaling van de 15^e en 50^e penning door de erfgenamen van Harmen te Vaarwerk alias Leppink, 1746, mei 7. 1 stuk.
8. Akte, waarbij Aaltjen Geers, weduwe van Garrit van Eijbergen, aan Willem Kleijnen Cormelink en Jenneken te Vaarwerk, haar aandeel in een weiland gelegen bij Borculo verkoopt, 1747, sep. 25. 1 stuk.
9. Akte, waarbij Goesen ten Cate (Catte) aan Wyllem Lutlike Kormelinck en Jan Burkinck een hooiweide verkoopt die gelegen is in het schependom van Borculo, 1749, apr. 18. 1 stuk.
10. Akte, waarbij juffer Magtelt Veldinck aan Jan en Beerent ten Varwarck een stuk bouwland, genaamd het Beckstukke, verkoopt, 1753, jan. 16. 1 stuk.
11. Akte, waarbij de richter van Borculo verklaart dat juffer Megtelt Veldink een stuk bouwland, genaamd het Bekstukke, aan Jan en Berent Vaarwark verkocht heeft, 1753, maart 23. 1 stuk.
12. Huwelijksvoorwaarden tussen Gerrit Vaarwerk, zoon van wijlen Esken Vaarwerk en Helena Leppink, en Aaltjen Comman, dochter van Claes Comman en Janna Kattendam, 1756, januari ... [niet leesbaar]. 1 stuk.
13. Boedelscheiding tussen scholte Gerrit te Vaarwerk en de voogden over diens minderjarige kinderen, 1769, jan. 7. 1 stuk.
14. Afschrift van de formule van de eed die namens de Prins van Oranje door Andreas Ardesch is afgelegd voor het van het kapittel van het Stift Vreden in leen ontvangen goed de hof zu Varwerk, 1777, jan. 17. 1 stuk.
15. Memorie voor de voogd van Eibergen inzake het afval van het hout op de hof Vaerwerk, benodigd voor de reparatie van het gebouw, 1792, mei 18. 1 stuk.
16. Stuk houdende een verklaring van het Provinciaal Collegie van politie, finantie en algemeen welzijn, inzake de afschaffing van het feodale stelsel, 1795, maart 25. Afschrift.

1 stuk.

17. Stuk betreffende de peinding van goederen van Aleijda Geertruida te Raa, weduwe van F.J. Teger te Eibergen, door Anthony Tankink op Vaarwerk en diens vrouw Martine Heulschers, wegens schulden, 1804, juni 12.
18. Stuk betreffende de peinding van goederen van Aleijda Geertruid te Raa, weduwe van Floris Jan Teger te Eibergen, wegens schulden aan diverse personen, 1805, mei 30.
1 stuk.
19. Memorie voor de gerichtsbode van Eibergen inzake achterstallige pachtbetalingen aan het Domein van Borculo, 1811, maart 5. 1 stuk.

Familiearchief Te Vaarwerk op 'Bras' (particulier archief)

N.B. Kopieën van dit archief berusten in de collectie van het Erfgoedcentrum Achterhoek en Liemers.

Inhoud

1. Koopakte van een koeweide in de Baacker Camp, d.d. 10 mei 1708. Kopers zijn: Hendrick en Herman 'gebroederen scholte te Vaarwerk.
2. Koopakte van een stuk land op de Ontinck Bree door Harmen toe Vaerwarck, d.d. 18.10.1708.
3. Koopakte van een stukje land op Ontincks Zijde door Harmen toe Vaerwerck, d.d. 30.03.1709.
4. Uittreksel uit het verpondingsboek der Heerlijkheid Borculo, voogdij Eibergen, betreffende het bezit van Henderck te Vaarwarck, d.d. 31.10.1739.
5. Akte, waarbij de erfgenamen van wijlen oom Hendrick te Vaarwark, hun 'geregte aenparten aen die Bras Cavenstede' voor een summa van 591 gulden verkopen aan Hilleken Leppinck, weduwe van Esken te Vaerwerck, d.d. 20.12.1758.
6. Akte, waarin Berent Dierinck erkent van Hilleken Leppinck voldaan te zijn inzake zijn aandelen in de Bras Cavenstede, d.d. 12.06.1759.
7. Uittreksel uit het 'protocol van affectatien der heerlijkheit Borculo', d.d. 23.05.1775. Betreft het testament van Hermen te Vaarwerk op Leppinck in Hupsel, d.d. 05.10.1739.
8. Huwelijkscontract, gesloten op 'Bruggers' te Lintvelde, tussen Engelbartus te Vaarwark en Grada Bruggers, d.d. 04.07.1799.
9. Acte van taxatie ten behoeve van B. te Vaarwerk 'op den Bras', d.d. 18.10.1809.
10. Akte van boedelscheiding tussen de kinderen van Engelbertus of Bart te Vaarwerk en Gerharda Bruggers, ca. 1850.